

Lärande för hållbar utveckling i Malmö

Verksamhetsplan 2008

Upprättad
Datum: 2008-02-08
Version: 1.0
Ansvariga: Johanna Ekne, Åsa Hellström, Per-Arne Nilsson
Förvaltning: Miljöförvaltningen
Enhet: Miljöstrategiska avdelningen

Bakgrund

Malmö har goda möjligheter att bli en internationellt ledande kunskaps- och utvecklingsstad för hållbar utveckling. Pedagogiska insatser kopplade till de åtgärder för hållbar utveckling som görs i staden är en väsentlig del av en sådan ambition.

FN:s generalförsamling har deklarerat att perioden 2005-2014 ska vara ett decennium om lärande för hållbar utveckling. Det finns inom detta ett stort behov av konkreta storskaliga exempel på städer som tar helhetsgrepp för hållbar stadsutveckling i praktiken kombinerat med utveckling av koncept för lärande och kunskapspridning om hållbar utveckling.

Tillsammans med Region Skåne, Malmö högskola, Lunds kommun och Lunds universitet deltar Malmö stad i utvecklingen av Skåne som ett RCE, en region för lärande för hållbar utveckling (Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Development). Detta innebär ett åtagande att arbeta som initiativtagare och föregångare på detta område.

I Malmö stads budget för 2008 står:

”Malmö stad arbetar aktivt med olika insatser inom ramen för *FN:s decennium om lärande för hållbar utveckling*. Tillsammans med *Region Skåne*, Malmö högskola, *Lunds kommun* och *Lunds universitet* deltar vi i utvecklingen av Skåne som ett RCE, en region för lärande för hållbar utveckling (*Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Development*). Vi satsar 5 miljoner kronor på en rad insatser som rymmer inom lärande för hållbar utveckling. Det inkluderar både formellt och informellt lärande, allt ifrån skola till folkbildning och informationsarbete.”

Miljönämnden har i december 2007 i en skrivelse till kommunstyrelsen föreslagit vilka åtgärder och aktiviteter som bör inkluderas i den utökade satsningen på lärande för hållbar utveckling samt anhållit om att Miljönämnden får i uppdrag att samordna arbetet och att ta fram en verksamhetsplan med en mer detaljerad beskrivning av prioriterade åtgärder och hur budgetmedlen ska fördelas. Kommunstyrelsen har den 13 februari 2008 beslutat att bifalla miljönämndens förslag. Arbetet med denna verksamhetsplan har skett i nära samarbete med bl.a. Utbildningsnämnden och Resurscentrum för mångfaldens skola.

Syfte

Syftet med arbetet är:

- Att höja kunskapen om hållbar utveckling i Malmö
- Att uppmuntra nya metoder för kunskapsförmedling om hållbar utveckling

Målet är att Malmö år 2014 ska kunna uppvisa konkreta resultat i form av ökad medvetenhet och välgrundad kunskap om hållbar utveckling i samtliga verksamheter. Arbetet med lärande för hållbar utveckling ska 2014 vara integrerat i alla berörda verksamheter på ett sätt som gör att projektarbete kan övergå i ordinarie verksamhet.

Detta ska ske genom:

- Ett koordinerat arbete med lärande för hållbar utveckling som möjliggör för alla aktörer i Malmö att arbeta med frågorna i samförstånd och på ett strukturerat sätt.
- En samlad information om vad som görs för att medvetandegöra såväl aktörer som beslutsfattare och Malmöbor i gemen, samt vår omvärld.

Arbetet ska visa upp Malmö som ett föredöme både internationellt och nationellt.

Pågående och planerat arbete med lärande för hållbar utveckling i Malmö

Lärande för hållbar utveckling är en ständigt pågående process och det pågår en mängd aktiviteter och projekt i Malmö som handlar om lärande för hållbar utveckling.

En antologi med konkreta exempel på aktiviteter och verksamheter som arbetar med lärande för hållbar utveckling i Malmö är under produktion. Antologin kommer att presenteras i samband med ett seminarium i Malmö i april.

Ett exempel på lokala projekt kring lärande för hållbar utveckling är S.M.A.R.T. - mat där Malmö stad har som avsikt att på sikt bygga upp ett pedagogisk centrum för att driva arbetet med klimatanpassad mat på systemnivå. Ett annat exempel är SEA-U som ger upplevelse, förståelse och kunskap om vår miljö och vårt hav. En ambition är att i högre utsträckning kunna samordna och tillgängliggöra de olika miljö/hållbarhets pedagogiska insatser som görs av flera aktörer i Malmö till ett mer samlat och genomtänkt utbud. I detta finns förbilder t.ex i Miljöverkstaden i Helsingborg och i de satsningar som gör i Köpenhamn. Flera gymnasieprogram med miljöinriktning är också aktuella, bl.a. ett ekobyggprogram, en eko-kock utbildning och ett naturvetarprogram.

Flera stadsdelar har uttryckt intresse av utökat arbete med lärande för hållbar utveckling, särskilt kan nämnas Kirsebergs stadsdel som planerar flera insatser för lärande om hållbar utveckling.

Planering pågår för att utveckla ett personalutbildningskoncept med Region Skåne och andra aktörer. Fokus ligger på utbildning om klimatfrågan och hur man själv kan bidra för att minska växthuseffekten.

Världsnaturfonden, WWF, har utvecklat utbildningsmaterial om lärande för hållbar utveckling och har inlett samarbete med lärarutbildningar i Sverige. Diskussioner förs om ett närmare samarbete mellan WWF och Malmö stad kring ett utbildningsmaterial som kan användas i Malmö.

Malmö stad ligger i framkant internationellt när det gäller frågor som t.ex. hållbar stadsutveckling och klimat och energi. Med detta försprång kommer också ett ansvar att sprida kunskap för att optimera miljönyttan. Ett framgångsrikt miljöarbete i Sverige räcker inte långt om inte resten av världen är på samma spår. Malmö stad ägnar sig därför åt kunskapsöverföring internationellt genom projekt finansierade av t.ex. EU eller SIDA. I projekt som TUSENET förs t.ex. värdefull kunskap vidare till städer i Turkiet som inte kommit lika långt som Malmö på området hållbar utveckling.

Tankarna om ett globalt lärande ligger i linje med det initiativ om en "Global learning space" som initierades av United Nations University – Institute of Advanced Studies (UNU-ISA) på Johannesburg-konferensen 2002 och som poängterar betydelsen av kunskapsöverföring om hållbar utveckling till länder i tredje världen. Diskussioner förs mellan Malmö stad och Sala Ida (Sveriges kommuner och landstings internationella utvecklingsbolag) om kunskapsöverföring till städer i Indien och Afrika. Detta är länder som prioriteras av den svenska regeringen när det gäller vilka länder som ska få olika slags hjälp och stöd. Sedan 1991 har SIDA finansierat bilaterala kommunala partnerskapsprogram som administreras av Sala Ida. Här kan och bör Malmö stad delta och sprida kunskap om hur man arbetat. Miljöproblemen är globala och ny kunskap i andra länder kan göra minst lika stor miljönytta som insatser på det lokala planet.

2009 kommer ett klimattoppmöte att hållas i Köpenhamn. Diskussioner pågår om hur Malmö kan vara en del av toppmötet och hur goda exempel från Malmö kan visas upp. Planer finns bl.a på att hålla ett forum där barn och ungdomar från Malmö och Köpenhamn kan presentera sina visioner om en hållbar framtid för delegaterna på konferensen.

För att Malmö stad ska bli en del av det globala åtagandet inom bl.a. FN:s dekad så krävs ett långsiktigt och systematiskt arbete med lärande för hållbar utveckling. Denna verksamhetsplan och den finansiering som beviljats från Kommunstyrelsen är medel att starta en sådan process.

Åtgärder i särskild budget 2008

Nedan angivna åtgärder har prioriterats i den utökade budgeten för lärande för hållbar utveckling som antagits för 2008.

Gröna skolgårdar	1,0 MKr
Webbresurs	0,3 MKr
Utepedagogik	0,7 MKr
Fortbildning av pedagoger	1,2 MKr
FOU-samarbete med Malmö högskola	0,6 MKr
Gymnasiesamarbete Malmö-Lund	0,1 MKr
Klimatexperiment i skolan	0,6 MKr
RCE-resurs och samordning	0,5 MKr
Summa	5,0 MKr

Beskrivning av prioriterade åtgärder

1. Gröna Skolgårdar

En arbetsgrupp för Gröna skolgårdar har i flera år arbetat för att utveckla skolgårdar i Malmö till positiva mötesplatser och lärande utemiljöer. Arbetsgruppen arbetar också för utveckling och utökning av miljö- och utomhuspedagogik. I gruppen ingår representanter från stadsdelarna Centrum, Södra innerstaden, Kirseberg, Fosie samt från Gatukontoret, Miljöförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Utbildningsförvaltningen och Serviceförvaltningen.

1 miljon kronor avsätts för arbete med gröna skolgårdar 2008 vilket bl.a. innefattar en särskild tjänst som skolgårdsinspiratör på Naturskolan, ökade möjligheter till arbetsgruppens utvecklingsarbete samt medel för demonstrationsprojekt på skolgårdar. Mer detaljerad information bifogas (bil. 1.)

2. Web-resurs

För att kunna presentera arbetet på ett strukturerat sätt och underlätta för de som vill veta mer om arbetet med lärande för hållbar utveckling i Malmö stad krävs en hemsida. På hemsidan ska man samla existerande resurser inom Malmö stad för att underlätta för aktörer i Malmö att få en överblick, få idéer och inspiration och hitta nya samarbetspartners. Inför upprättandet av hemsidan krävs en kartläggning av befintliga aktiviteter. Hemsidan måste sedan hållas ständigt uppdaterad. 300.000 kr avsätts för detta arbete.

Ansvariga för genomförandet av denna åtgärd blir Miljöförvaltningen och Utbildningsförvaltningen.

3. Utepedagogik.

Att i ökad utsträckning utnyttja den omgivande staden och närmiljön för utbildning och lärande främjar inlärning och förståelse för hållbar utveckling och är dessutom bra för hälsa, integration m.m. En konferens med inriktning mot utepedagogik i urban miljö ska arrangeras under 2008.

Projektet innefattar även utveckling av pedagogiska verktyg och metoder för utepedagogik. 700 000 kr. avsätts för genomförande av konferensen och metodutveckling vilket innefattar tillsättning av en projektledare som föreslås placeras på Resurscentrum för mångfaldens skola.

4. Fortbildning av pedagoger

De nya krav som ställs på lärare genom läroplaner och kursplaner med avseende på undervisning om hållbarhetsfrågor innebär att efterfrågan på fortbildning inom området är mycket stor. Lärarutbildningen vid Malmö högskola erbjuder kurser med inriktning mot lärande för hållbar utveckling. Även Resurscentrum för mångfaldens skola (RMS) och Naturskolan kommer i detta projekt att erbjuda olika former av fortbildning för pedagoger. Huvudinriktningen kommer att vara att till hösten kunna erbjuda fortbildningskurser om bl.a Lärande för hållbar utveckling i förskoleverksamhet, grundskolan och gymnasieskolan, Utepedagogik särskilt med fokus på urban miljö samt Mat som medel för lärande om hållbar utveckling. 1,2 Mkr. avsätts för detta ändamål under 2008. En arbetsgrupp med representanter för Resurscentrum för mångfaldens skola, Miljöförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och Malmö Högskola har bildats och kommer att ansvara för att åtgärden genomförs.

5. FOU-samarbete med Malmö högskola

På Resurscentrum för mångfaldens skola (RMS)– avsett att fungera som en forsknings- och utvecklingsenhet för Malmö stads skolor - har man fått ett nationellt uppdrag från Myndigheten för skolutveckling som handlar om att öka graden av forskningsanknuten skolutveckling. Projektet innebär ett utvidgat samarbete med högskolan kring Lärande för hållbar utveckling. En modell med en forskningsledare som både kan samordna forskande lärare och initiera och driva forskningscirkel är inarbetad och kan lätt överföras till området Lärande för hållbar utveckling. En forskare bör anställas på deltid för att bygga upp verksamheten, 300 000 kr. anslås för detta ändamål.

Malmö högskola, Lunds universitet och Danmarks pedagogiska universitet avser att bygga upp ett samarbete mellan kommuner och universitet i Öresundsregionen kring ungdomars deltagande i demokratiska processer för en hållbar samhällsutveckling. En ansökan om EU-stöd för projektet via Interreg. Öresund kommer att lämnas in under våren. Projektet fokuserar på att fördjupa vetandet om partiparticipatoriska och ämnesöverskridande arbetssätt i skola. Projektet innebär riktad handledning av medverkande lärare, utbildning av doktorander inom området och en gemensam samling av spjutspetsforskningen inom området på det tre medverkande universiteterna. Ungdomarnas deltagande kanaliseras direkt till aktörer i den kommunala organisationen. Klimatkonferensen i Köpenhamn i slutet av 2009 kommer att bli både medel och mål för ungdomarnas deltagande. Från Malmö stads kommer Kirsebergs stadsdelsförvaltning att medverka i projektet 150 000 kr. anslås för arbetet.

Malmö stad och Malmö högskola har inlett ett samarbete om Mat och lärande för hållbar utveckling vilket bland annat innefattar utveckling av pedagogiska metoder och material . 150 000 kr. anslås för detta arbete under 2008.

6. Gymnasiesamarbete Malmö-Lund

Ett samarbete kring undervisning för hållbar utveckling ska ske mellan Pauliskolan i Malmö och Katedralskolan i Lund. Bl.a. planeras temadagar kring millenniemålen och kunskaps och erfarenhetsutbyte med både lärare och elever. 100 000 kr. anslås för detta arbete under 2008.

7. Klimatexperiment i skolan

Med stöd av det lokala investeringsprogrammet utvecklades ett samarbete mellan Miljöförvaltningen och Malmö Högskola om klimatexperiment i skolan. Projektet har varit vilande sedan 2007 och därefter har diskussioner förts med Eon om en fortsättning.

Klimat X är en klimatverkstad som besöks av skolklasser som på ett praktiskt sätt får lära sig mer om klimat och energi. Den befintliga lokalen på Kockums fritid kan användas men behöver rustas upp. Det pedagogiska innehållet ska ses över och anpassas än mer till tänkesätten kring lärande för hållbar utveckling. Material och metoder ska förnyas i samarbete med lärarutbildningen på Malmö Högskola. Hemsidan behöver också ses över och uppdateras. För detta arbete och för att ta emot skolklasser krävs minst en heltidstjänst. Den totala kostnaden för arbetet under året är budgeterat till 1, 2 Mkr. Förslaget är att 600 000 kr avsätts från Malmö stad via detta anslag och att E.on svarar för resterande finansiering.

8. RCE-resurs och samordning

Arbetet inom RCE Skåne bedrivs genom att de medverkande aktörerna tar ansvar för olika delar av verksamheten. Malmö stad har åtagit sig det löpande informationsarbetet i form av webb och trycksaker. Detta åtagande tillsammans med tjänstemannastöd till den politiska representationen i styrgruppen kräver en personalresurs motsvarande en halvtidstjänst på Miljöförvaltningen.